

**DOSTOSOWANIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DO INDYWIDUALNYCH POTRZEB
ROZWOJOWYCH, EDUKACYJNYCH ORAZ MOŻLIWOŚCI PSYCHOFIZYCZNYCH UCZNIÓW
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 140 W WARSZAWIE**

Podstawa prawna:

1. *Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe (Dz.U. z 2021 r., poz.1082ze zm.) - art. 127 ust.3;*
2. *Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2021 r. poz. 1915) - art. 44c;*
3. *3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikacji i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 373);*
4. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. poz. 1591).*

Nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb rozwojowych oraz możliwości psychoedukacyjnych ucznia:

1. posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – na podstawie tego orzeczenia oraz ustaleń zawartych w Indywidualnym Programie Edukacyjno – Terapeutycznym;
2. posiadającego orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego – na podstawie tego orzeczenia;

Dla uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego szczegółowe dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych znajdują się w Indywidualnym Programie Edukacyjno – Terapeutycznym.

3. posiadającego opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się lub inną opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, wskazującą na potrzebę takiego dostosowania – na podstawie tej opinii;
4. nieposiadającego orzeczenia lub opinii wymienionych w pkt. 1 – 3, który jest objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole – na podstawie rozpoznania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia dokonanej przez nauczycieli i specjalistów;

5. posiadającego opinię lekarza o ograniczonych możliwościach wykonywania przez ucznia określonych ćwiczeń fizycznych na zajęciach wychowania fizycznego – na podstawie opinii.

Podstawowym celem dostosowań wymagań edukacyjnych jest wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów oraz zapobieganie wtórnym zaburzeniom sfery motywacyjno-społecznej. Dostosowania te polegają na takiej modyfikacji procesu edukacyjnego, aby uczeń mógł sprostać wymaganiom.

Nie oznacza to pomijania treści zawartych w podstawie programowej dla danego etapu edukacji, tylko ewentualne realizowanie ich na poziomie wymagań koniecznych lub podstawowych, a zakres wiedzy i umiejętności powinien pozwolić uczniowi na sprostanie wymaganiom kolejnego etapu edukacyjnego.

Obszary dostosowań wymagań obejmują:

- warunki procesu edukacyjnego (zasady, metody, formy środki dydaktyczne);
- zewnętrzną organizację nauczania (np. posadzenie ucznia w pierwszej ławce, bliżej nauczyciela, itp.);
- warunki sprawdzania poziomu wiedzy i umiejętności (metody, formy sprawdzania, kryteria oceniania, które dla każdego ucznia uwzględniają **sześciostopniową** skalę ocen).

Uczniowie objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną:

1. niepełnosprawni:
  - niedowidzący
  - niedosłyszący
  - niepełnosprawni ruchowo, w tym z afazją
  - z autyzmem, w tym z Zespołem Aspergera
  - niepełnosprawni intelektualnie w stopniu lekkim;
2. zagrożeni niedostosowaniem społecznym;
3. ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (dostosowania wymagań dla uczniów z tymi dysfunkcjami są zawarte w oddzielnym dokumencie);
4. ze szczególnymi zdolnościami;
5. z zaburzeniami zachowania i emocji;
6. z trudnościami adaptacyjnymi, wynikającymi z różnic kulturowych, edukacyjnych związanych z kształceniem za granicą;
7. chorzy przewlekłe;

8. z inteligencją poniżej przeciętnej;
9. nadpobudliwi psychoruchowo z zaburzeniami koncentracji uwagi.

Przedstawione dostosowania wymagań edukacyjnych mają charakter ogólny.

Wymagania edukacyjne opracowywane są dla każdego ucznia, indywidualnie, według potrzeb, przez zespół nauczycieli uczących i specjalistów.

DOSTOSOWANIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DLA UCZNIÓW KLAS 1 – 3
Edukacja wczesnoszkolna: polonistyczna, językowa (język angielski), matematyczna, społeczno-przyrodnicza, techniczno-plastyczna, informatyczna, wychowanie fizyczne, religia, etyka.

1. UCZEŃ NIEDOWIDZĄCY

Ma znaczne osłabienie wzroku, które nawet przy użyciu szkieł korekcyjnych, negatywnie wpływa na osiągnięcia szkolne.

Dostosowanie wymagań:

- posadzenie ucznia w odpowiednim miejscu;
- stosowanie tekstów formie powiększonej;
- podawanie modeli i przedmiotów z bliska;
- zwracanie uwagi na szybką męczliwość oka;
- umożliwienie korzystania z audiobooków;
- unikanie kolorowej kredy do pisania na tablicy;
- korzystanie przez ucznia z miękkiego ołówka;
- zakrywanie przez ucznia części czytanego tekstu;
- zwracanie uwagi na czytelność prezentowanych pomocy dydaktycznych;
- indywidualne demonstrowanie sposobu wykonania ćwiczeń na zajęciach z wychowania fizycznego;
- wzmacnianie pozytywne;
- dostosowanie wymagań edukacyjnych do możliwości rozwojowych i psychofizycznych ucznia (w razie potrzeby) i form sprawdzianów (preferowane testy);
- sprawdzenie jakiej wielkości litery uczeń widzi i korzystanie z tej wielkości, aby uczeń mógł pracować;
- odpytywanie ustne w zamian za pisanie sprawdzianu;
- zadbanie o stałość przedmiotów w klasie.

2. UCZEŃ NIEDOSŁYSZĄCY

Ma utrudniony bądź uniemożliwiony dostęp do informacji dźwiękowej, co w konsekwencji negatywnie wpływa na funkcjonowanie w społeczeństwie.

Zaburzenia słuchu nie mają wpływu na rozwój inteligencji.

Dostosowanie wymagań:

- posadzenie ucznia blisko nauczyciela;
- umożliwienie uczniowi odwracanie się w kierunku osoby, która w danym momencie wypowiada się;
- zwracanie uwagi na to, aby nauczyciel mówiący do całej klasy był zwrócony w stronę ucznia;
- mówienie do ucznia wolno, wyraziście, w naturalny sposób;
- zadbanie o spokój i ciszę w klasie, eliminowanie zbędnych bodźców słuchowych;
- upewnienie się przez nauczyciela, czy uczeń słyszy i rozumie polecenia skierowane do całej klasy;
- używanie tablic poglądowych i pomocy wizualnych;
- aktywizowanie ucznia do rozmowy;
- dawanie więcej czasu na przeczytanie lektur czy tekstów na lekcji;
- ograniczenie pisania ze słuchu do pojedynczych wyrazów;
- ocenianie nie tylko wiedzy, ale też aktywności ucznia, wkładu pracy i podejście ucznia do obowiązków szkolnych;
- wzmacnianie pozytywne, podczas oceniania zwracanie uwagi nie tylko na końcowy efekt pracy, ale zaangażowanie i wkład pracy ucznia włożony w naukę.

3. UCZEŃ NIEPEŁNOSPRAWNY RUCHOWO, W TYM Z AFAZJĄ

Uczeń z afazją pomimo prawidłowej budowy aparatu mowy ma głębokie deficyty komunikacyjne, ma trudności ze zrozumieniem mowy, często również z czytaniem i pisaniem.

Dostosowanie wymagań:

- formułowanie do ucznia prostych, klarownych poleceń;
- ocenianie treści, a nie formy pracy ucznia;
- dostosowanie tempa pracy do indywidualnych możliwości ucznia;

- niezwracanie uwagi na błędy artykulacyjne i gramatyczne, w razie trudności rezygnacja z odpowiedzi ustnych na rzecz pisemnych;
- wydłużenie czasu pracy na sprawdzianach;
- wykorzystywanie dodatkowych form przekazu, np. film, audiobook;
- stosowanie wzmocnień pozytywnych wydłużenie czasu na przeczytanie lektury zachęcanie i motywowanie ucznia do udziału w dyskusjach klasowych;
- monitorowanie pracy ucznia na lekcjach;
- dopilnowanie, aby zapisał pracę domową, krótką notatkę;
- zadawanie pracy domowej dostosowanej do możliwości ucznia;
- dzielenie materiału do nauczania na mniejsze partie;
- pozwalanie na to, aby uczeń przeczytał nauczony tekst nie na forum klasy;
- stosowanie dodatkowych środków dydaktycznych np. ilustracji, map, wykresów, narzędzi TIK;
- dostosowanie formy sprawdzianów do indywidualnych możliwości ucznia (preferowane testy).

4. UCZEŃ Z AUTYZMEM, W TYM Z ZESPOŁEM ASPERGERA

Uczniowie z autyzmem, w tym z Zespołem Aspergera, to uczniowie z zaburzeniami neurorozwojowymi o różnorodnym występowaniu i nasileniu, którzy inaczej postrzegają świat, mają zazwyczaj problemy z komunikacją, nie lubią nawiązywać kontaktów z rówieśnikami, bywają agresywni, uparci i dążą do realizacji własnych celów. Czasami uczniów z Zespołem Aspergera określa się jako osoby z autyzmem wysokofunkcjonujące i podkreśla, że mogą zachowywać się tak, jak autyści, ale potrafią swobodnie komunikować się, a inne sfery, które są zaburzone nie dezorganizują ich życia oraz funkcjonowania, tak bardzo, jak ma to miejsce w autyzmie.

Dostosowanie wymagań:

- zachowanie schematu pracy a lekcjach i stałości działań np. zajmowanie tej samej ławki;
- zminimalizowanie lub całkowite wyeliminowanie elementów rozpraszających;
- kierowanie poleceń indywidualnie do ucznia, zwracanie się do niego po imieniu;
- posadzenie ucznia blisko nauczyciela;
- zwracanie uwagi na to, aby uczeń utrzymywał z nauczycielem kontakt wzrokowy;
- nieprzekazywanie zbyt wielu informacji naraz;
- upewnienie się, że uczeń zrozumiał polecenie, w razie potrzeby stosowanie dodatkowych wyjaśnień;

- wcześniejsze informowanie ucznia o zmianach, np. o zastępstwach, wizytach nowych osób;
- wyjaśnianie metafor, synonimów, przenośni, nowych pojęć;
- dostosowywanie sprawdzianów w zakresie ilościowym, stosowanie testów;
- używanie krótkich zdań, robienie przerw między wypowiedziami, aby uczeń mógł przetworzyć informację;
- w razie potrzeby dyskretne zapisywanie za ucznia pracy domowej, czy notatki w dodatkowym zeszycie;
- przedstawianie nowych pojęć lub materiału abstrakcyjnego w najbardziej konkretny sposób, popieranie ich obrazem, filmem;
- odpytywanie ucznia w pierwszej kolejności powodu impulsywności i problemów z czekaniem na swoją kolej;
- sprawdzanie wiedzy ucznia w miarę możliwości w formie przez niego preferowanej np. zamiast śpiewać piosenkę, może powiedzieć jej tekst;
- dzielenie zadań na wieloetapowe krótsze części;
- dostosowywanie czasu pracy na wykonanie ćwiczeń, zadań i prac pisemnych do indywidualnych możliwości ucznia;
- dostosowanie pomocy dydaktycznych do zainteresowań ucznia;
- wzmacnianie pozytywne.

5. UCZEŃ Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ W STOPNIU LEKKIM

Uczeń z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim charakteryzuje się zaburzeniami rozwojowymi polegającymi na znacznym obniżeniu ogólnego poziomu funkcjonowania intelektualnego, któremu towarzyszą deficyty w zakresie zachowań adaptacyjnych (w szczególności samodzielności i odpowiedzialności). Realizuje taką samą podstawę programową, jak jego rówieśnicy bez zaburzeń.

Dostosowanie wymagań:

- zredukowanie do niezbędnego minimum tematyki o wysokim stopniu abstrakcji;
- nauczanie oparte na konkretach, ciągłe odwoływanie się do doświadczeń ucznia – stosowanie metod poglądowych;
- umożliwianie korzystania z różnorodnych pomocy dydaktycznych – liczmany, plakaty, kalkulator, plansze;
- wykorzystywanie zasobów multimedialnych ułatwiających skupienie uwagi ucznia;

- przedstawianie zagadnień na konkretnych przykładach odwołując się do wydarzeń bliskich uczniowi podczas omawiania treści abstrakcyjnych, wymagających logicznego myślenia;
- dostosowywanie sprawdzianów do możliwości - wspieranie ich dodatkowymi wskazówkami;
- stosowanie przystępnych instrukcji wykonania zadania- obrazkowej, obrazkowo – słownej;
- dostosowywanie formy sprawdzianów do możliwości ucznia (testy);
- wydłużanie czasu na wykonanie zadań w klasie i na sprawdzianach;
- przygotowywanie sprawdzianów o niższym stopniu trudności;
- stosowanie wzmocnień pozytywnych, monitorowanie pracy ucznia;
- umożliwienie osiągnięcia sukcesów przez ucznia dzielenie zadań na etapy, aby ułatwić dziecku samodzielne rozwiązywanie zadań;
- graficzne przedstawianie treści zadań;
- zwracanie uwagi na postęp, a nie wyłącznie na efekty;
- zindywidualizowanie sposobu i kryteriów oceniania (stosowanie sześciostopniowej skali ocen);
- branie pod uwagę zainteresowań ucznia, właściwego dla niego tempa pracy, ale przede wszystkim, jego możliwości edukacyjnych i psychofizycznych;
- umożliwienie pracy w małych grupach;
- tworzenie map myśli jako sposób notowania treści lekcji;
- wspieranie ucznia w jego rozwoju emocjonalno-społecznym i edukacyjnym;
- odwoływanie się do znanych sytuacji z życia codziennego;
- pytanie ucznia po uprzedzeniu, kiedy i z czego będzie odpowiadał;
- ograniczenie wypowiedzi ucznia na dany temat do kilku krótkich, prostych zdań (dotyczy to też wypowiedzi pisemnych).

6. UCZEŃ ZDOLNY

Uczeń zdolny przejawia wysoki poziom zdolności ogólnych lub specjalnych. Charakteryzuje się ponadprzeciętnymi osiągnięciami lub potencjalnymi zdolnościami do takich osiągnięć. Praca z uczniem opiera się na poszerzaniu zakresu wiedzy wychodzącej ponad program nauczania.

Dostosowanie wymagań:

- promowanie ucznia i jego osiągnięć na terenie szkoły i poza nią;

- stosowanie indywidualizacji procesu dydaktycznego poprzez wzbogacanie i poszerzanie treści nauczania;
- przydzielanie trudniejszych, bardziej złożonych zadań;
- zadawanie dodatkowych prac i zachęcanie do ich wykonywania;
- przygotowywanie przez ucznia dodatkowych prezentacji, projektów, w które mogłaby zaangażować się cała klasa;
- współpraca z rodzicami ucznia, nauczycielami, specjalistami w celu zapewnienia harmonijnego rozwoju ucznia;
- wskazywanie dodatkowych źródeł wiedzy;
- zachęcanie do udziału w konkursach, olimpiadach;
- stwarzanie uczniowi możliwości do wyboru dodatkowych zadań;
- poważne i życzliwe traktowanie pomysłów i prac ucznia;
- zwiększanie wymagań co do ścisłości i precyzji wypowiedzi.

7. UCZEŃ Z ZABURZENIAMI ZACHOWANIA I EMOCJI

Ma trudności z dostosowaniem się do zasad zachowania panujących w szkole, często jego reakcje emocjonalne są niewspółmierne do bodźców. Zazwyczaj sprawia problemy wychowawcze. Zaburzenia zachowania mają złożone uwarunkowania i mogą być wynikiem interakcji czynników środowiskowych (dysfunkcje środowiska wychowawczego), a także czynników biologicznych.

Dostosowanie wymagań:

- unikanie uwag krytycznych – zwłaszcza na forum klasy;
- pomoc w odbudowaniu u ucznia poczucia własnej wartości, sprawczości i samodzielności;
- dostrzeganie mocnych stron ucznia;
- wzmacnianie pozytywne;
- podawanie poleceń w prostszej formie, unikanie abstrakcyjnych poleceń;
- kierowanie odpowiedziami ucznia poprzez pomocnicze pytania;
- nagradzanie wkładu pracy ucznia, nie tylko efektów;
- częstsze utrwalanie nowych treści;
- zmniejszanie ilości prac domowych oraz zadań na sprawdzianach;
- minimalizowanie napięcia związanego z weryfikowaniem wiedzy oraz umiejętności np. podczas odpowiedzi ustnych;
- dawanie więcej czasu na utrwalenie nowych treści;
- dostrzeganie nawet najmniejszych sukcesów ucznia;

- stwarzanie okazji, aby uczeń osiągnął sukces na forum klasy;
- gratyfikowanie i docenianie wykazywanej przez ucznia obowiązkowości, prawidłowej postawy szkolnej;
- wyznaczanie konkretnego celu do zrealizowania;
- przypominanie o określonych regułach i zasadach, których należy przestrzegać podczas lekcji i na przerwach, wycieczkach;
- pomaganie uczniowi w skupieniu się na wykonaniu jednej czynności;
- sprawdzanie stopnia zrozumienia podawanego materiału;
- dzielenie zadań do wykonania na etapy.

8. UCZEŃ Z TRUDNOŚCIAMI ADAPTACYJNYMI WYNIKAJĄCYMI Z RÓŻNIC KULTURALNYCH, EDUKACYJNYCH, ZWIĄZANYCH Z KSZTAŁCENIEM ZA GRANICĄ

Uczeń zazwyczaj nie może znaleźć swojego miejsca w nowym środowisku, potrzebuje wsparcia w pokonaniu bariery językowej, pomocy w wyrównaniu różnic programowych i wskazówek dotyczących funkcjonowania w jego nowej szkole oraz pełnego wsparcia podejścia pedagogicznego.

Dostosowanie wymagań:

- umożliwienie korzystania podczas lekcji ze słowników dwujęzycznych lub z tłumaczenia w aplikacji telefonu komórkowego;
- stosowanie krótkich poleceń w komunikacji z uczniem;
- formułowanie pytań skierowanych w sposób jasny oraz dostosowany do poziomu znajomości języka polskiego;
- monitorowanie pracy i postępów ucznia;
- stwarzanie możliwości osiągania sukcesów przez ucznia;
- stosowanie wzmocnień pozytywnych;
- akceptowanie każdej formy wypowiedzi świadczącej o zrozumieniu zagadnienia – nawet, gdy forma gramatyczna jest niepoprawna;
- rozwijanie i doskonalenie sprawności mówienia i pisania;
- graficzne przedstawienie treści zadań;
- traktowanie gramatyki j. polskiego w sposób funkcjonalny;
- włączanie ucznia w pracę zespołową i dostosowanie instrukcji do jego możliwości komunikacyjnych;
- dostosowanie formy i treści sprawdzianów do możliwości ucznia (zmniejszenie ilości zadań, stosowanie testów wyboru, zadań typu „połącz odpowiedzi”);

- zachęcanie ucznia do udziału w uroczystościach na forum klasy i szkoły.

9. UCZEŃ CHORY PRZEWLEKLE

To uczeń, u którego choroba przewlekła, czyli długotrwałe zaburzenie jego zdrowia i dobrego samopoczucia naruszają prawidłowy rozwój psychoruchowy i społeczny oraz utrudniają mu edukację i mogą powodować zmiany w sytuacji rodzinnej.

Dostosowanie wymagań:

- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i akceptacji;
- objęcie ucznia pomocą psychologiczno- pedagogiczną polegającą na rozpoznaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia i w wyniku tego dopasowanie uczniowi dodatkowych zajęć np. korekcyjno-kompensacyjnych, z psychologiem, TUS;
- pomoc w pokonywaniu trudności;
- motywowanie do kontaktów społecznych;
- umożliwienie uczniowi osiągnięcia sukcesów;
- wykorzystanie okresów lepszego stanu zdrowia do pozyskania ocen;
- dostosowanie form, metod pracy, czasu pracy do stanu psychofizycznego ucznia;
- pomaganie w uzupełnianiu braków w wiadomościach;
- wzmacnianie pozytywne;
- upewnienie się, czy uczeń zrozumiał polecenie, monitorowanie pracy;
- dostosowanie sprawdzianów do możliwości – dawanie więcej czasu do napisania lub zmniejszenie ilości pytań;
- wsparcie podczas nawiązywania i podtrzymywania przez ucznia relacji z rówieśnikami;
- zapewnienie pomocy przy nadrabianiu zaległości;
- dostrzeganie nawet najmniejszych starań ucznia;
- stosowanie się do wskazań lekarza i nieobciążanie ucznia nadmiarem zadań w okresie choroby;
- w szkole i w domu zachowanie właściwych proporcji pomiędzy wysiłkiem a odpoczynkiem;
- zwrócenie uwagi na odpowiednią organizację pracy ucznia w szkole i w domu, dostosowanie sposobu pracy z uczniem do zaleceń lekarza;
- obserwowanie funkcjonowania ucznia podczas lekcji oraz na przerwach zwracanie uwagi na jego samopoczucie.

10. UCZEŃ Z INTELIGENCJĄ NIŻSZĄ NIŻ PRZECIĘTNA

Może mieć zaburzone różne funkcje psychiczne, charakteryzuje się zaburzeniami myślenia słowno-pojęciowego, małą samodzielnością w myśleniu, trudnościami z koncentracją uwagi przez dłuższy czas, wolnym tempem uczenia się.

W przypadku tej grupy uczniów konieczne jest dostosowanie zarówno w zakresie formy, metod i treści wymagań, gdyż program szkoły ogólnodostępnej jest dla nich za trudny, a przede wszystkim, zbyt szybko realizowany. Nie oznacza to pomijania haseł programowych, tylko ewentualne realizowanie ich na poziomie wymagań koniecznych lub podstawowych.

Wymagania edukacyjne powinny być ustalone na takim poziomie, aby uczeń mógł im sprostać oraz by zachęcały ucznia do wysiłku edukacyjnego i zapewniły mu otrzymywanie ocen motywujących go do dalszej pracy, wykorzystując w tym celu pełną skalę ocen.

Dostosowanie wymagań:

- stosowanie zindywidualizowanego podejścia do prac pisemnych (skracanie ich objętości);
- docenianie wysiłku i starań a nie jedynie osiągnięć końcowych pracy;
- nieodpytywanie ucznia z czytania na forum klasy;
- stawianie zadań, którym jest w stanie sprostać;
- dostosowanie systemu oceniania do potrzeb rozwojowych i możliwości edukacyjnych ucznia (stosowanie sześciostopniowej skali ocen);
- dostosowywanie prac domowych do możliwości chłopca (dawanie podobnych zadań do takich, które omawiane były na lekcji);
- monitorowanie pracy na lekcjach, częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy;
- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności;
- pozostawianie więcej czasu na utwalenie materiału;
- podawanie poleceń w prostszej formie;
- unikanie trudnych i bardzo abstrakcyjnych pojęć;
- indywidualne instruowanie ucznia;
- częste odwoływanie się do konkretów;
- naprowadzanie na prawidłowy tok myślenia;
- zadawanie pracy domowej, w ilościach dostosowanych do możliwości ucznia;
- uwzględnianie wolniejszego tempa pracy ucznia;
- stworzenie sytuacji, aby uczeń mógł osiągać sukces;

- dostosowywanie formy sprawdzianów do możliwości edukacyjnych i psychofizycznych ucznia (stosowanie testów wyboru, korzystanie z ilustracji);
- w razie potrzeby odpytywanie ustne poza klasą;
- dzielenie zadań na części;
- wspieranie ucznia w sytuacjach trudnych poprzez udzielanie mu pomocy podczas pracy na lekcjach np. przeczytanie mu polecenia do zadań;
- podczas omawiania lektur pozwolenie na korzystanie z audiobooków;
- wzmacnianie wiary we własne możliwości, podkreślanie mocnych stron ucznia;
- odpytywanie z mniejszej ilości słówek;
- umożliwienie korzystania z wzorów matematycznych, tabliczki mnożenia, kalkulatora;
- dostosowanie wypowiedzi ustnych (kilka zdań) z języka polskiego, obcego oraz z innych przedmiotów do możliwości edukacyjnych ucznia;
- utrwalanie omawianego materiału na różne sposoby poprzez wykorzystywanie różnorodnych technik, pomocy i metod;
- uwzględnianie trudności w odczytywaniu map graficznych.

11. UCZEŃ NADPOBUDLIWY PSYCHORUCHOWO Z ZABURZENIAMI KONCENTRACJI UWAGI

Nadpobudliwość psychoruchowa z zaburzeniami koncentracji uwagi często jest zdiagnozowana we wczesnym dzieciństwie ucznia. Obejmuje trzy główne grupy objawów: nadmierną ruchliwość, zaburzenia koncentracji uwagi oraz nadmierną impulsywność. Uczeń zazwyczaj nie potrafi skupić się na działaniu, ma trudności ze zorganizowaniem sobie pracy, nie potrafi czekać na swoją kolej, często doświadcza licznych niepowodzeń w szkole oraz sprawia kłopoty wychowawcze.

Dostosowanie wymagań:

- posadzenie ucznia blisko nauczyciela, z dala od okna;
- wyznaczanie konkretnego celu działań;
- pomaganie uczniowi w skupieniu się na wykonywaniu jednej czynności;
- usuwanie z otoczenia przedmiotów, które mogą utrudniać mu koncentrację oraz innych bodźców rozpraszających;
- dostosowanie sprawdzianów do możliwości rozwojowych i edukacyjnych ucznia (wydłużenie czasu lub zmniejszenie ilości zadań);
- dostosowane formy sprawdzianów (preferowane testy);
- nieodpytywanie w stanie silnego pobudzenia;

- wydawani jasno sprecyzowanych poleceń;
- aktywizowanie ucznia podczas zajęć;
- dzielenie zadań na mniejsze części;
- monitorowanie pracy ucznia;
- wprowadzanie i respektowanie zasad;
- dawanie możliwości, aby uczeń wykazał się samodzielnością, sprawczością;
- umożliwienie uczniowi zaistnienia w klasie;
- stworzenie sytuacji do osiągnięcia sukcesu;
- wzmacnianie pozytywne;
- udzielanie pomocy w radzeniu sobie ze stresem;
- odwracanie uwagi ucznia od własnej impulsywności poprzez wyznaczanie dodatkowych zajęć;
- zachęcanie do podejmowania interakcji społecznych;
- przypominanie o obowiązujących regułach zachowania w klasie i podczas przerw oraz wycieczek;
- rozwijanie zainteresowań ucznia, stwarzanie możliwości zaprezentowania ich w klasie;
- wydawanie prostych, krótkich poleceń - jedno polecenie w danej chwili;
- poznanie i zrozumienie specyficznych zachowań i emocji ucznia;
- sprawdzanie, czy uczeń wykonał zadanie do końca.

**DOSTOSOWANIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DO INDYWIDUALNYCH POTRZEB
ROZWOJOWYCH, EDUKACYJNYCH ORAZ MOŻLIWOŚCI PSYCHOFIZYCZNYCH UCZNIÓW
KLASY 4-8.**

1. UCZEŃ NIEDOWIDZĄCY

Dostosowanie wymagań:

Język polski:

- właściwe posadzenie ucznia w klasie;
- udostępnianie tekstów w formie powiększonej;
- zwracanie uwagi na szybką męczliwość oka;
- umożliwienie uczniowi korzystanie z audiobooków;
- częste sprawdzanie trafności doznań wzrokowych;

- zastępowanie pisania sprawdzianów odpowiedzią ustną (według potrzeb);
- zachęcanie ucznia do korzystania z przyborów pisarskich o ciemnej, równomiernej kresce;
- ograniczenie wszelkich, błyszczących powierzchni;
- słowne objaśnienia wszystkiego, co ma uczeń robić, aby w pełni mógł uczestniczyć w zajęciach;
- wzmacnianie pozytywne;
- dostosowanie sprawdzianów do możliwości edukacyjnych i psychofizycznych ucznia (preferowane testy).

Język obcy

- udostępnianie materiałów z powiększoną trzcionką;
- wydłużanie czasu pracy;
- wyróżnienie ważniejszych treści;
- ograniczenie materiałów do czytania;
- zapewnienie właściwego oświetlenia;
- przewaga odpowiedzi ustnych.

Historia, WOS, religia, etyka

- dostosowanie oświetlenia do potrzeb ucznia;
- dostosowanie różnych elementów graficznych;
- wydłużenie czasu pracy na lekcjach i podczas sprawdzianów;
- dostosowanie formy sprawdzianów (przewaga testów);
- monitorowanie pracy ucznia;
- umożliwienie uczniowi korzystania z audiobooków;
- dopilnowanie, aby praca z podręcznikiem, ćwiczenia nie trwały dłużej niż 15 minut.

Matematyka, fizyka, chemia, biologia, geografia, informatyka

- właściwe umiejscowienie ucznia w klasie - zapobiegające odblaskowi pojawiającemu się w pobliżu okna, zapewniające odpowiednie oświetlenie i widoczność;
- udostępnienie tekstów w wersji powiększonej;
- podawanie modeli i przedmiotów do obejrzenia z bliska;
- wydłużenie czasu na wykonanie zadań ze względu na zużywanie większej energii na patrzenie i interpretację informacji uzyskanych drogą wzrokową;
- wprowadzanie w geometrii uproszczonych konstrukcji z ograniczoną do koniecznych liczbą linii pomocniczych;

- wykonywanie konstrukcji geometrycznych na kartkach większego formatu;
- korzystanie z map o mniejszej ilości szczegółów;
- przy demonstracji map, rysunków, planszy zwracanie uwagi na ich czytelność, tzn. czy są odpowiedniej wielkości, z odpowiednim kontrastem barwnym i kontrastem w stosunku do tła;
- dostosowanie sprawdzianów do możliwości ucznia (preferowane testy).

Technika, plastyka, muzyka, EDB

- właściwe umiejscowienie ucznia w klasie - zapobiegające odblaskowi pojawiającemu się w pobliżu okna, zapewniające odpowiednie oświetlenie i widoczność;
- odwoływanie się do modeli, graficznych, rysunków;
- uwzględnianie wolniejszego tempa pracy ucznia;
- podawanie modeli i przedmiotów do obejrzenia z bliska;
- zwracanie uwagi na szybką męczliwość dziecka związaną ze zużywaniem większej energii na patrzenie i interpretację informacji uzyskanych drogą wzrokową;
- udostępnianie tekstów w wersji powiększonej;
- stosowanie większej czcionki na sprawdzianach;
- używanie specjalistycznego sprzętu powiększającego czytany tekst.

Wychowanie fizyczne

- zwolnienie uczniów niedowidzących na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenia lekarza specjalisty.

2. UCZEŃ NIEDOSŁYSZĄCY

Dostosowanie wymagań:

Język polski

- zapewnienie dobrego oświetlenia w klasie oraz miejsca dla ucznia w pierwszej ławce;
- ustawienie się nauczyciela blisko ucznia, aby on słuchał jego wypowiedzi i jednocześnie odczytywał mowę z ust nauczyciela;
- upewnienie się, czy polecenie kierowane do całej klasy są właściwie zrozumiane przez ucznia niedosłyszącego;
- wyjaśnianie sformułowanego inaczej polecenia używając słownictwa prostego, znanego uczniowi;

- dawanie więcej czasu na pisanie sprawdzianów, zadawanie przez nauczyciela dodatkowych pytań, aby zmobilizować ucznia do lepszej koncentracji uwagi;
- dawanie więcej czasu na przeczytanie lektury;
- łagodne ocenianie prac pod względem gramatyki i ortografii;
- liczenie się z możliwością występowania niechęci do pracy, drażliwości, zwiększonej męczliwości, trudności z wykonywaniem codziennych działań;
- wzmacnianie pozytywne.

Język obcy

- uwzględnienie trudności z wymową i akcentem;
- stworzenie optymalnych warunków akustycznych;
- sprawdzenie czy uczeń zrozumiał polecenie;
- wydłużenie czasu na odpowiedź i pisanie sprawdzianów;
- dostosowanie ilości powtórzeń słuchanego tekstu do indywidualnych możliwości;
- bazowanie na mocnych stronach ucznia, wzmacnianie pozytywne;
- wielokrotne odtwarzanie tekstów, piosenek.

Historia, WOS, religia, etyka

- zapewnienie uczniowi odpowiedniego miejsca w klasie;
- ograniczanie ilości prac domowych;
- pracowanie z tekstem pod kierunkiem nauczyciela;
- przestrzeganie zasady, iż podczas mówienia nauczyciel powinien stać przodem do ucznia;
- upewnienie się, że uczeń zrozumiał polecenie;
- zapewnienie odpowiednich warunków akustycznych;
- dostosowanie formy sprawdzianów do możliwości ucznia;
- aktywizowanie ucznia podczas lekcji;
- umożliwienie obracania się w kierunku osoby mówiącej.

Matematyka, fizyka, chemia, biologia geografia, informatyka

- zapewnienie uczniowi atmosfery ciszy i spokoju na lekcjach, aby mógł zrozumieć wypowiedzi innych osób;
- używanie jak najczęściej pomocy wizualnych;
- mówienie do ucznia z właściwą intonacją, unikanie gwałtownych ruchów głowy;
- dostosowanie sprawdzianów pod względem treści i formy do indywidualnych możliwości ucznia;

- nieuwzględnianie błędów wynikających z niedosłuchu przy ocenie prac pisemnych;
- branie pod uwagę przy ocenianiu osiągnięć ucznia, jego aktywność, zaangażowanie, wkład pracy - uczeń niedosłyszający jest w stanie opanować podstawowe wiadomości podstawy programowej, ale wymaga to od niego znacznie więcej czasu i wysiłku.

Technika, plastyka, muzyka, EDB

- dostosowanie tempa pracy do możliwości ucznia;
- zapewnienie odpowiedniego oświetlenia i miejsca w klasie;
- upewnienie się, czy uczeń zrozumiał instrukcję do wykonywanej pracy plastycznej czy technicznej;
- zadbanie o spokój i ciszę w klasie;
- mówienie do ucznia z właściwą intonacją, unikanie gwałtownych ruchów głowy;
- zadbanie o to, aby w klasie panowała cisza, gdyż zbędny hałas przeszkadza w odbiorze treści.

Wychowanie fizyczne

- dostosowanie tempa wykonywania ćwiczeń do indywidualnych możliwości ucznia;
- mówienie do ucznia wyraźnie, zwracanie uwagi na to, aby nauczyciel był zwrócony twarzą w jego stronę, ponieważ to ułatwi mu odczytywanie mowy z ust.

3. UCZEŃ NIEPEŁNOSPRAWNY RUCHOWO, W TYM Z AFAZJĄ

Dostosowanie wymagań:

Język polski

- dostosowanie tempa pracy do możliwości ucznia;
- niewywoływanie do tablicy bez uprzedzenia;
- udostępnianie uczniowi dodatkowych materiałów;
- umiejscowienie ucznia w odpowiednim miejscu w klasie umożliwiającym swobodne podejście do ucznia;
- w przypadku afazji; dawanie więcej czasu na odpowiedź ustną, możliwość; odpowiedzi ucznia poza klasą, umożliwienie zastąpienia wypowiedzi ustnej ucznia pisemną;
- skracanie notatek do zapisania;
- dzielenie materiału do opanowania na znacznie mniejsze części;
- upewnienie się, czy uczeń zrozumiał samodzielnie przeczytane polecenia;

- dostosowanie ilości i objętości czytanego tekstu do indywidualnych możliwości ucznia;
- dostosowanie sprawdzianów pod względem treści i formy do indywidualnych możliwości ucznia.

Język angielski

- sprawdzanie wiedzy w formie testów wyboru;
- dostosowanie czasu pracy podczas lekcji do możliwości ucznia;
- zmniejszenie ilości słówek do zapamiętania;
- pozostawienie większej ilości czasu do ich zapamiętania;
- odpytywanie ustne po uprzednim ustaleniu terminu z uczniem;
- zapewnienie uczniowi odpowiedniego miejsca (zazwyczaj blisko nauczyciela);
- dostrzeganie i nagradzanie postępów ucznia;
- częste stosowanie wzmocnień pozytywnych.

Historia, WOS, religia, etyka

- zwiększenie ilości czasu na wykonywanie ćwiczeń na lekcjach;
- dostosowanie stanowiska pracy do potrzeb ucznia;
- ograniczanie ilości prac pisemnych z powodu wolniejszego tempa pisania – afazja;
- podchodzenie do ucznia podczas samodzielnej pracy, dawanie dodatkowych wskazówek, dotyczących wykonywanych zadań;
- nieodpytywanie z czytania na forum klasy;
- tolerancyjne traktowanie pomyłek przy chronologii wydarzeń;
- dzielenie partii materiału do opanowania na mniejsze części;
- motywowanie do pracy na lekcji;
- dopilnowanie, aby uczeń miał notatkę z lekcji.

Matematyka, fizyka, chemia, geografia, biologia

- dawanie więcej czasu na wypowiedź ustną i pisemną;
- nieocenianie zadań wykorzystujących sprawność manualną - kreślenie figur, budowanie brył;
- zwracanie uwagi na właściwą koncentrację ucznia na zadaniach;
- dostosowanie miejsca ucznia w klasie np. uczniowi o kulach należy zapewnić odpowiednią przestrzeń;
- bazowanie na zasobach ucznia;
- stwarzanie możliwości osiągnięcia przez niego sukcesów;

- tolerancyjne podejście do popełniania błędów obliczeniowych;
- wydłużenie czasu na sprawdzianach i kartkówkach;
- dostosowanie formy i objętości sprawdzianów do możliwości edukacyjnych i psychofizycznych ucznia;
- przygotowywanie dla ucznia zadań łatwiejszych, podobnych do rozwiązywanych wcześniej;
- stosowanie krótkich poleceń w zadaniach;
- tolerancyjne traktowanie pomyłek przy odczytywaniu wykresów, map, danych z tabel;
- częste stosowanie na lekcjach tablic dydaktycznych, modeli, schematów, ilustracji;
- dostrzeganie postępów ucznia i nagradzanie go w celu zwiększenia jego motywacji do pracy;
- stosowanie mnemotechnik ułatwiających zapamiętywanie nowych treści;
- wykonywanie przez ucznia zadań dostosowanych do jego możliwości.

Informatyka

- wydłużanie czasu potrzebnego do wykonywania zadań;
- wspomaganie ucznia (według potrzeb) podczas samodzielnego wykonywania trudniejszych zadań;
- sprawdzanie czy uczennica rozumie polecenia.

Technika, plastyka, muzyka

- dokonywanie modyfikacji ćwiczeń i zadań;
- wspomaganie ucznia podczas lekcji plastyki i techniki;
- wykonywane prace powinny być dostosowane do rodzaju niepełnosprawności;
- zezwolenie uczniowi z afazją na to, aby nie brał udziału w zajęciach wokalnych;
- prezentowanie materiału na konkretnych przykładach.

Wychowanie fizyczne

- uczeń z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, może być częściowo zwolniony z zajęć wychowania fizycznego zgodnie z zaleceniami podanymi w orzeczeniu lekarza specjalisty lub orzeczenia o potrzebie kształcenia wydanego przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną;
- uczeń z afazją może uczestniczyć w lekcjach wychowania fizycznego, jeśli ćwiczenia będą dostosowane do jego możliwości.

4. UCZEŃ Z AUTYZMEM, W TYM Z ZESPOŁEM ASPERGERA

Dostosowanie wymagań:

Język polski

- rozłożenie w czasie czytanie lektur;
- pozwalanie na korzystanie z audiobooków;
- niewymaganie, aby uczeń czytał głośno przy klasie, wskazywanie wybranych fragmentów do opracowania w domu (razie potrzeb);
- uwzględnienie trudności ucznia w rozumieniu treści, szczególnie podczas samodzielnej pracy z tekstem;
- dawanie więcej czasu na przeczytanie instrukcji, poleceń zwłaszcza podczas prac klasowych;
- nieobniżanie ocen za błędy ortograficzne i graficzne w pracach pisemnych, nieomawianie ich przy całej klasie;
- przeprowadzanie dyktand indywidualnie;
- eliminowanie wypowiedzi nie na temat;
- dawanie więcej czasu na pisanie na lekcji prac pisemnych;
- tworzenie schematów pracy, planowania kompozycji wypowiedzi;
- pozwolenie na pisanie prac na komputerze w przypadku głębokiej dysgrafii;
- dostosowanie formy sprawdzianów do indywidualnych możliwości ucznia – preferowane testy;
- w razie potrzeby zezwalanie na odpowiedzi ustne;
- monitorowanie pracy ucznia, pomaganie w tworzeniu notatek (w razie potrzeby);
- w ocenianiu zwracanie uwagi nie tylko na efekt końcowy pracy, ale na wysiłek włożony w konanie zadania;
- dostosowanie stopnia trudności zadań do możliwości edukacyjnych i rozwojowych ucznia (w razie potrzeby);
- zaznaczanie w podręczniku fragmentów omawianych treści, aby uczeń mógł bardziej skupić się na zadaniu
- wzmacnianie pozytywne.

Język obcy

- zmniejszenie ilości słówek do zapamiętania i dawanie więcej czasu do opanowania konkretnego ich zestawu;
- niewymaganie, aby uczeń czytał głośno tekst przy klasie (jeśli jest potrzeba);

- ograniczenie wymagań dotyczących wypowiedzi na określony temat do kilku prostych zdań (w razie potrzeby);
- zmniejszenie ilości i stopnia trudności zadań (jeśli to konieczne);
- niewyrywanie do natychmiastowej odpowiedzi (uprzedzanie ucznia, że danego dnia będzie odpowiadał ustnie);
- dawanie więcej czasu na przypominanie sobie słówek, zwrotów oraz na wypowiedzi ustne i pisemne;
- stosowanie algorytmów w postaci graficznej, wykresów, ilustracji w nauczaniu gramatyki;
- objaśnianie nowych wyrazów za pomocą polskiego odpowiednika, w formie opisowej, przedstawienie obrazka;
- dostosowanie sprawdzianów i kartkówek do indywidualnych możliwości rozwojowych, edukacyjnych i psychofizycznych ucznia (preferowane testy wyboru, łączenia odpowiedzi, zadania z lukami) oraz dostosowane pod względem graficznym;
- dostosowane czasu pisania sprawdzianów do możliwości ucznia (jeśli jest potrzeba);
- liberalne ocenianie poprawności graficznej i ortograficznej;
- ocenianie nie tylko za wiedzę, ale również za zaangażowanie ucznia i wysiłek włożony w opanowanie języka;
- wzmacnianie pozytywne.

Historia, WOS, EDB

- wpisywanie podstawowych pytań związanych z omawianym tematem, które pomogą uczniowi w selekcji wyborze najważniejszych informacji z danego tematu;
- dawanie więcej czasu na odpowiedź ustną, w razie potrzeby dyskretnie naprowadzanie;
- uczenie o zjawiskach historycznych stosując techniki ułatwiające zapamiętywanie;
- urozmaicenie procesu nauczania poprzez stosowanie metod aktywizujących;
- dzielenie materiału do nauczania na małe partie;
- dostosowanie formy sprawdzianów i kartkówek do możliwości ucznia (stosowanie testów wyboru);
- umożliwienie uczniowi osiągnięcie sukcesu, aby miał motywację do pracy;
- wzmacnianie pozytywne;
- docenianie wkładu pracy ucznia w wykonywanie zadań;
- dostosowanie ilości prac domowych do możliwości rozwojowych i edukacyjnych ucznia;
- uwzględnianie trudności jakie mogą mieć uczniowie z odczytywaniem map historycznych.

Geografia

- uwzględnianie trudności jakie mogą mieć uczniowie z odczytywaniem map geograficznych;
- stosowanie odpowiednich technik przy odczytywaniu map;
- ograniczenie ilości terminów, nazw geograficznych do zapamiętania;
- w czasie odpowiedzi ustnych stosowanie dyskretnego wspomaganie, naprowadzania (w razie potrzeb);
- dostosowanie sprawdzianów i kartkówek (np. wydłużanie czasu pisania lub zmniejszanie ilości zadań);
- urozmaicenie sposobów nauczania poprzez stosowanie metod aktywizujących oraz poprzez angażowanie jak najwięcej zmysłów;
- stosowanie wzmocnień pozytywnych;
- dostosowanie zasad oceniania do potrzeb edukacyjnych i rozwojowych ucznia (jeśli jest potrzeba);
- dostosowanie kart pracy i prac domowych do możliwości rozwojowych i edukacyjnych ucznia (jeśli jest potrzeba).

Biologia

- ograniczanie informacji do zapamiętania (zwłaszcza terminów, zjawisk);
- nauczanie w oparciu o konkrety, schematy i ilustracje, doświadczenia dziecka oraz odwołując się do zjawisk wstępujących w otoczeniu;
- sprawdzanie rozumienia pojęć przyrodniczych oraz sprawdzanie i utrwalanie materiału dzieląc go na mniejsze partie;
- dyskretne wspomaganie ucznia w czasie odpowiedzi ustnych i sprawdzianów (jeśli jest taka potrzeba);
- dostosowanie sprawdzianów pod względem formy, treści (najważniejsze zagadnienia);
- urozmaicenie procesu nauczania poprzez stosowanie metod aktywizujących, dostosowanych do możliwości ucznia;
- dostosowanie oceniania do możliwości rozwojowych i edukacyjnych ucznia (jeśli jest potrzeba stosując sześciostopniową skalę ocen);
- wypisywanie podstawowych pytań, jeśli jest potrzeba selekcji materiału z danego działu, aby wydobyć najważniejsze informacje do opanowania;
- dostosowanie kart pracy i prac domowych do indywidualnych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych ucznia (jeśli jest potrzeba);
- wzmocnianie pozytywne;

- umożliwienie osiągnięcia sukcesu przez ucznia;
- umożliwienie uczniowi odpowiedzi ustnej zamiast pisania sprawdzianu (według potrzeb).

Fizyka i chemia

- dodawanie do zapamiętania kluczowych informacji, ograniczanie wzorów, symboli, zjawisk;
- rozłożenie w czasie nauki definicji, reguł, wzorów, częste przypominanie i utrwalanie;
- podczas rozwiązywania zadań tekstowych sprawdzenie czy uczeń zrozumiał treść zadania i prawidłowo ją zrozumiał;
- ocenianie toku rozumowania, a nie ostatecznego wyniku, który może być zły z powodu błędów rachunkowych;
- dostosowanie czasu do wykonania zadania do możliwości ucznia;
- uczenie o zjawiskach chemicznych i fizycznych poprzez stosowanie technik zapamiętywania;
- dostosowanie formy sprawdzianów i kartkówek do możliwości ucznia
- utrwalanie materiału sprawiającego trudności przez dłuższy czas, dzielenie go na połowy;
- przy ocenianiu uwzględnianie trudności związanych z myleniem znaków działań, przestawianiem cyfr, błędnym zapisywaniem reakcji chemicznych;
- wzmacnianie pozytywne;
- dostosowanie kart pracy i zadań dodatkowych do możliwości edukacyjnych ucznia;
- częste stosowanie powtórzeń materiału,
- formułowanie i przekazywanie informacji dotyczącej pracy domowej w sposób jasny i przejrzysty.

Matematyka

- zezwalanie na rozwiązywanie działań arytmetycznych przy pomocy kalkulatora (według potrzeb);
- zezwalanie na korzystanie z tabliczki mnożenia i dzielenia, przeliczania jednostek; oraz wzorów matematycznych (według potrzeb);
- w trakcie rozwiązywania zadań tekstowych sprawdzanie czy uczeń zrozumiał treść działania, w razie potrzeby udzielanie dodatkowych wyjaśnień;
- systematyczne kontrolowanie poprawności obliczeń;
- zachęcanie ucznia do ukończenia pracy;
- wzmacnianie pozytywne;

- dostosowanie zadań do indywidualnych możliwości edukacyjnych i rozwojowych ucznia;
- dostosowanie kart pracy do możliwości edukacyjnych ucznia;
- dzielenie materiału na mniejsze partie;
- podawanie poleceń w prostszej formie, w razie potrzeby naprowadzanie ucznia na właściwy tok rozumowania;
- branie pod uwagę przy ocenianiu nie tylko efektu końcowego, ale również toku rozumowania;
- wydłużanie czasu na wykonywanie zadań;
- dostosowanie sprawdzianów do możliwości edukacyjnych ucznia pod względem formy (testy) oraz długości pisania, w uzasadnionych przypadkach pod względem trudności zadań;
- rozłożenie w czasie nauki tabliczki mnożenia i dzielenia, wzorów, definicji, reguł;
- niewyrywanie ucznia do tablicy, umawianie się z nim na konkretny dzień do odpowiedzi;
- dostosowanie ilości pracy domowej do możliwości ucznia;
- stworzenie sytuacji do osiągnięcia sukcesu przez ucznia;
- motywowanie ucznia do samodzielnej pracy;
- przy ocenianiu uwzględniać trudności związane z myleniem znaków matematycznych, symboli, przestawianiem cyfr.

Informatyka:

- częste udzielanie wskazówek uczniowi w celu prawidłowego wykonania zadań;
- stworzenie sytuacji do osiągnięcia sukcesu;
- informowanie na bieżąco ucznia o zagrożeniach wynikających z nieprawidłowego korzystania z komputera;
- dostosowanie trudności zadań do możliwości edukacyjnych i rozwojowych ucznia
- wzmacnianie pozytywne;
- wspieranie ucznia w wykonywaniu zadań o wyższym stopniu trudności.

Muzyka, plastyka, technika

- dawanie więcej czasu na opanowanie słów piosenek i wykonania prac technicznych i plastycznych;
- w razie potrzeby podpowiadanie tematów prac plastycznych i technicznych;
- monitorowanie pracy ucznia;
- stworzenie sytuacji do osiągnięcia sukcesów przez ucznia;

- wielokrotne tłumaczenie zasad i reguł zabaw muzycznych, kroków tańców oraz instrukcji wykonania prac technicznych;
- podczas oceniania brać pod uwagę chęć ucznia do pracy oraz wysiłek, jaki uczeń włożył w wykonanie zadań;
- zapewnianie większej ilości ćwiczeń, aby uczeń opanował daną umiejętność;
- liberalnie ocenianie wytworów artystycznych, podkreślanie sukcesów i umiejętności ucznia;
- rozwijanie technik plastycznych i wyobraźni ucznia oraz muzycznych zainteresowań;
- zachęcanie do częstego rysowania i malowania jako sposobu na rozładowanie emocje.

Wychowanie fizyczne

- zapewnienie większej ilości ćwiczeń, aby uczeń opanował daną sprawność (w razie potrzeby zwolnienie go z wykonania ćwiczeń przekraczających jego możliwości ruchowe);
- wielokrotne tłumaczenie i wyjaśnianie zasad i reguł gier sportowych;
- pokazywanie realizacji ćwiczeń indywidualnie na przykładach;
- dawanie więcej czasu na opanowanie danej umiejętności;
- włączanie do rywalizacji tylko za zgodą ucznia;
- podczas oceniania brać pod uwagę zaangażowania ucznia, jego wysiłku;
- kształtowanie postaw fair-play i współdziałania podczas gier zespołowych.

Religia, etyka:

- kształtowanie postawy otwarcia na drugiego człowieka;
- kształtowanie i wzmacnianie postaw etycznych, moralnych oraz umiejętności kierowania się w życiu zasadami etycznymi, moralnymi za pomocą odwoływania się do konkretnych wzorców osobowych oraz postaw.

5. UCZEŃ NIEPEŁNOSPRAWNY INTELEKTUALNIE W STOPNIU LEKKIM

Dostosowanie wymagań:

Język polski, język obcy, matematyka, geografia, chemia, fizyka, historia, informatyka, plastyka, muzyka, technika, wychowanie fizyczne, religia, WOS, EDB, etyka

- zredukowanie do niezbędnego minimum tematyki o wysokim stopniu abstrakcji;

- nauczanie oparte na konkretach, ciągłe odwoływanie się do doświadczeń ucznia – stosowanie metod poglądowych;
- umożliwianie korzystania z różnorodnych pomocy dydaktycznych – liczmany, plakaty, kalkulator, plansze;
- wykorzystywanie zasobów multimedialnych ułatwiających skupienie uwagi ucznia;
- przedstawianie zagadnień na konkretnych przykładach odwołując się do wydarzeń bliskich uczniowi podczas omawiania treści abstrakcyjnych, wymagających logicznego myślenia;
- dostosowywanie sprawdzianów do możliwości - wspieranie go dodatkowymi wskazówkami, zazwyczaj zmniejszenie ilości zadań;
- stosowanie przystępnych instrukcji wykonania zadania: obrazkowej, obrazkowo – słownej;
- dostosowywanie formy sprawdzianu do możliwości ucznia (testy);
- wydłużanie czasu na wykonanie zadań w klasie i na sprawdzianach;
- przygotowywanie sprawdzianów o niższym stopniu trudności;
- stosowanie wzmocnień pozytywnych;
- umożliwienie osiągnięcia sukcesów przez ucznia;
- dzielenie zadań na etapy, aby ułatwić dziecku samodzielne rozwiązywanie zadań;
- zwracanie uwagi na postęp, a nie wyłącznie na efekty;
- indywidualizowanie sposobu i kryteriów oceniania uwzględniając sześciostopniową skalę ocen;
- branie pod uwagę zainteresowań ucznia, właściwego dla niego tempa pracy, ale przede wszystkim, jego możliwości edukacyjne i psychofizyczne;
- umożliwienie pracy w małych grupach;
- tworzenie map myśli jako sposób notowania treści lekcji;
- docenianie nawet najmniejszych starań ucznia;
- wzmocnienie pozytywne;
- kształtowanie postawy otwarcia na drugiego człowieka.

6. UCZEŃ ZAGROŻONY NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM

Dostosowanie wymagań:

Język polski, język obcy, matematyka, geografia, chemia, fizyka, historia, informatyka, plastyka, muzyka, technika, wychowanie fizyczne, religia, WOS, EDB, etyka

- wyznaczanie większej ilości czasu na rozwiązywanie zadań trudniejszych;
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania;

- częste chwalenie ucznia indywidualnie na forum klasy;
- ocenianie wkładu pracy, a nie tylko osiągnięć końcowych;
- częste powtarzanie nowych treści;
- wyznaczanie konkretnych partii materiału do nauki w domu;
- wzmacnianie poczucia własnej wartości;
- udzielanie pomocy w selekcji materiału do nauki;
- stopniowanie sytuacji zadaniowych tak, aby uczeń osiągnął sukces;
- pozytywne motywowanie do pracy, tak, aby uczeń osiągnął sukces;
- w czasie lekcji upewnienie się, czy uczeń właściwie zrozumiał i wykonał polecenie;
- pozytywne motywowanie ucznia, wspieranie go, w tym, aby jego nieobecności w szkole były coraz rzadsze;
- pisanie zaległych sprawdzianów po wcześniejszym ustaleniu terminu z uczniem;
- monitorowanie uczestnictwa ucznia w zajęciach lekcyjnych;
- dostosowywanie form sprawdzania wiedzy do indywidualnych potrzeb ucznia np. stosowanie odpowiedzi ustnych zamiast sprawdzianów pisemnych;
- kształtowanie postawy otwarcia na drugiego człowieka;
- konsekwentne reagowanie na pozytywne i negatywne zachowania ucznia.

7. UCZEŃ ZDOLNY

Dostosowanie wymagań:

Język polski, matematyka, język obcy, geografia, chemia, fizyka, historia, informatyka, EDB, WOS, etyka, plastyka, muzyka, wychowanie fizyczne, religia, technika

- indywidualizacja procesu dydaktycznego podczas zajęć edukacyjnych poprzez wzbogacenie i poszerzenie treści nauczania i poszerzenie treści nauczania;
- przydzielanie uczniowi trudniejszych, bardziej złożonych zadań;
- zadawanie dodatkowych zadań podczas prac klasowych, kartkówek, różnicowanie stopnia trudności zadań wykonywanych na lekcjach oraz zadawanych jako praca domowa;
- zachęcanie do samodzielnego wyboru zadań trudniejszych, swobodnej decyzji w podejmowaniu dodatkowych zadań np. udział w projekcie ogólnoszkolnym lub pozaszkolnym;
- przydzielanie uczniowi specjalnych ról, np. asystenta, lidera;
- zachęcanie do czytania fachowych czasopism z wybranej dziedziny, książek, oglądania filmów dokumentalnych, dostosowanych do wieku dziecka;
- przygotowywanie ucznia do udziału w konkursach, olimpiadach i turniejach;

- zwiększenie wymagań co do ścisłości i precyzji wypowiedzi ucznia;
- promowanie ucznia i jego osiągnięć na terenie szkoły i poza nią;
- wzmacnianie pozytywne;
- zachęcanie ucznia do dzielenia się swoją wiedzą z rówieśnikami np. poprzez przedstawienie innym uczniom prezentacji na lekcji;
- współpraca wszystkich nauczycieli, specjalistów i rodziców ucznia w celu zapewnienia mu odpowiedniego i harmonijnego rozwoju;
- urozmaicanie sytuacji zadaniowych, popularyzowanie osiągnięć pracy ucznia (fotografowanie, opisywanie, archiwizacja, opowiadanie innym uczniom o swojej pasji);
- wskazywanie kierunków rozwoju we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz dzieci zdolnych;
- akceptowanie własnych strategii rozwiązywania zadań i problemów przez ucznia;
- tworzenie takich sytuacji dydaktycznych, które będą dla ucznia wyzwaniem i źródłem satysfakcji;
- korzystanie z platformy e-learning;
- kształtowanie postawy otwarcia na drugiego człowieka.

8. UCZEŃ Z ZABURZENIAMI ZACHOWANIA I EMOCJI

Dostosowanie wymagań:

Język polski, język obcy, matematyka, fizyka, chemia, geografia, historia, WOS, informatyka, EDB, plastyka, muzyka, technika, wychowanie fizyczne, religia, etyka

- przekazywanie krótkich poleceń;
- wydawanie jasnych, precyzyjnych poleceń - na raz tylko jedno polecenie;
- utrzymywanie kontaktu wzrokowego;
- zwracanie uwagi na uporządkowaną przestrzeń wokół ucznia, ograniczenie zbędnych bodźców;
- angażowanie ucznia w drobne sprawy na rzecz klasy;
- chwalenie ucznia, stwarzanie sytuacji zapewniających sukces;
- konsekwentne reagowanie na pozytywne i negatywne zachowania ucznia
przypominanie uczniowi o zasadach funkcjonowania w szkole, przypominanie o samokontroli i sprawczości;
- akceptowanie ucznia bez względu na jego nieprawidłowe zachowania;
- konsekwencja w działaniu;
- wyznaczanie konkretnego celu i dzielenie zadań na mniejsze części;

- dzielenie dłuższych sprawdzianów na części;
- szukanie i przekazywanie informacji na temat sposobów rozładowywania napięcia emocjonalnego, które są akceptowane w klasie;
- w razie potrzeby dostosowywanie formy i długości sprawdzianów do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia;
- sprawdzenie stopnia zrozumienia wprowadzanego materiału;
- upewnienie się, że uczeń zrozumiał tekst i polecenia kierowane do niego;
- stosowanie powtórzeń;
- stwarzanie sytuacji do osiągnięcia sukcesu przez ucznia,
- angażowanie ucznia w konkretne działania, stosowanie wzmocnień pozytywnych;
- kształtowanie postawy otwarcia na drugiego człowieka.

9. UCZEŃ Z TRUDNOŚCIAMI ADAPTACYJNYMI WYNIKAJĄCYMI Z RÓŻNIC KULTUROWYCH, EDUKACYJNYCH, WYNIKAJĄCYCH Z KSZTAŁCENIA ZA GRANICĄ

Dostosowanie wymagań:

Język polski, język obcy, matematyka, fizyka, chemia, geografia, historia, WOS, EDB, plastyka, wychowanie fizyczne, informatyka, plastyka, technik, etyka

- ustalenie wymagań edukacyjnych z każdego przedmiotu dostosowanych do stopnia znajomości języka polskiego;
- stosowanie różnorodnych narzędzi służących sprawdzaniu wiedzy i umiejętności dostosowanych do poziomu opanowania języka polskiego (np. testy wyboru, grafy, wykresy, mapy);
- stosowanie języka instrukcji przy formułowaniu zadań - krótkie komunikaty np. narysuj, wybierz, oblicz, dopasuj – nie należy stosować długich wyjaśnień, wyjaśnienia powinny być poparte obrazem;
- uwzględnienie w ocenianiu zaangażowania w pracę, podejmowania prób rozwiązania zadania;
- zwiększanie motywacji do pracy poprzez stosowanie wzmocnień pozytywnych;
- unikanie stawiania demotywujących ocen niedostatecznych, stwarzanie warunków do poprawy oceny;
- rozwijanie i doskonalenie sprawności mówienia i pisanie w języku polskim;
- umożliwienie korzystania podczas lekcji ze słownika lub aplikacji służącej do tłumaczenia;
- monitorowanie pracy ucznia i jego postępów;
- stwarzanie okazji do osiągnięcia sukcesów;

- włączanie ucznia w pracę zespołową;
- traktowanie gramatyki języka polskiego w sposób funkcjonalny;
- akceptowanie każdej formy wypowiedzi świadczącej o zrozumieniu zagadnienia;
- wydłużanie czasu na sprawdzianach;
- kształtowanie postawy otwarcia na drugiego człowieka;
- dostosowanie form sprawdzianów do możliwości edukacyjnych ucznia – stosowanie testów o odpowiednim stopniu trudności oraz zmniejszanie ilości zadań do wykonania;
- stworzenie systemu oceniania ucznia dostosowanego do jego możliwości edukacyjnych (korzystanie z sześciostopniowej skali ocen);
- dawanie emocjonalnego wsparcia uczniowi poprzez tworzenie bezpiecznego klimatu nauki, poznawania i rozwijanie jego kompetencji emocjonalno-społecznych;
- dążenia do jak najlepszej integracji ucznia z rówieśnikami;
- wspieranie w wyrównywaniu różnic programowych.

10. UCZEŃ CHORY PRZEWLEKLE

Dostosowanie wymagań:

Język polski, język obcy, matematyka, fizyka, geografia, chemia, historia, technika, informatyka, WOS, EDB, religia, muzyka, biologia, etyka

- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i akceptacji;
- dostosowanie sposobów pracy z uczniem i wymagań edukacyjnych do zaleceń lekarza;
- zachowywanie w szkole i w domu właściwych proporcji pomiędzy wysiłkiem ucznia a odpoczynkiem;
- objęcie ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w formie dodatkowych zajęć ze specjalistami (według potrzeb);
- dbanie o odpowiednią organizację pracy ucznia na lekcji i w domu (dostosowanie tempa pracy do możliwości psychofizycznych i zdrowotnych ucznia);
- nieobciążanie ucznia dodatkowymi zadaniami w czasie choroby;
- obserwowanie zmian samopoczucia i sprawności psychofizycznej ucznia;
- pomoc w pokonywaniu trudności;
- motywowanie do kontaktów społecznych;
- umożliwienie uczniowi osiągnięcia sukcesów;
- wykorzystanie okresów lepszego stanu zdrowia do pozyskania ocen;
- dostosowanie form, metod pracy, czasu pracy do stanu psychofizycznego ucznia;

- pomaganie w uzupełnianiu braków w wiadomościach;
- wzmacnianie pozytywne;
- upewnieni się, czy uczeń zrozumiał polecenie, monitorowanie pracy;
- dostosowanie sprawdzianów do możliwości – dawanie więcej czasu do napisania lub zmniejszenie ilości pytań;
- wsparcie podczas nawiązywania i podtrzymywania przez ucznia relacji z rówieśnikami;
- zapewnienie pomocy przy nadrabianiu zaległości;
- dostrzeganie nawet najmniejszych starań ucznia;
- dostosowywanie form sprawdzianów do aktualnego stanu zdrowia ucznia – częste tworzenie sprawdzianów w formie testów wyboru;
- zastępowanie sprawdzianów odpowiedziami ustnymi (jeśli jest potrzeba);
- kształtowanie postawy otwarcia na drugiego człowieka.

11. UCZEŃ Z NADPOBUDLIWOŚCIĄ PSYCHORUCHOWĄ I Z ZABURZENIAMI KONCENTRACJI UWAGI

Dostosowanie wymagań:

Język polski, język obcy, matematyka, fizyka, geografia, chemia, historia, technika, informatyka, WOS, EDB, religia, muzyka, biologia, etyka

- posadzenie ucznia blisko nauczyciela, z dala od okna;
- nieodpytywanie w stanie silnego pobudzenia;
- wydawani jasno sprecyzowanych poleceń;
- aktywizowanie ucznia podczas zajęć;
- dzielenie zadań na mniejsze części;
- monitorowanie pracy ucznia;
- wprowadzanie i respektowanie zasad;
- dawanie możliwości, aby uczeń wykazał się samodzielnością;
- umożliwienie uczniowi zaistnienia w klasie;
- stworzenie sytuacji do osiągnięcia sukcesu;
- wzmacnianie pozytywne;
- kierowanie odpowiedziami ucznia poprzez pytania pomocnicze;
- zagospodarowanie nadmiaru energii przez zaangażowanie ucznia w pomoc na lekcji np. rozdanie kartek, starcie tablicy;
- odwracanie uwagi dziecka od własnej impulsywności poprzez wyznaczanie dodatkowych zajęć;

- zachęcanie do podejmowania interakcji społecznych;
- przypominanie o obowiązujących regułach zachowania w klasie i podczas przerw wycieczek;
- pobudzanie zainteresowań ucznia, stwarzanie możliwości zaprezentowania ich w klasie;
- poznanie i zrozumienie specyficznych zachowań i emocji ucznia;
- zwracanie uwagi na to, aby uczeń wykonał pracę do końca, zapisał pracę domową;
- kształtowanie postawy otwarcia na drugiego człowieka.

12. UCZEŃ Z INTELIGENCJĄ NIŻSZĄ NIŻ PRZECIĘTNA

Dostosowanie wymagań:

Język polski:

- stosowanie zindywidualizowanego podejścia do prac pisemnych (skracanie ich objętości);
- docenianie wysiłku i starań a nie jedynie osiągnięć końcowych pracy;
- nieodpytywanie ucznia z czytania na forum klasy;
- stawianie zadań, którym jest w stanie sprostać;
- dostosowanie systemu oceniania do potrzeb rozwojowych i możliwości edukacyjnych ucznia wykorzystując sześciostopniową skalę ocen;
- monitorowanie pracy na lekcjach, częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy;
- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności;
- pozostawianie więcej czasu na utrwalenie materiału;
- podawanie poleceń w prostszej formie;
- unikanie trudnych i bardzo abstrakcyjnych pojęć;
- indywidualne instruowanie ucznia;
- częste odwoływanie się do konkretów;
- naprowadzanie na prawidłowy tok myślenia;
- zadawanie pracy domowej, w ilościach dostosowanych do możliwości ucznia;
- uwzględnianie wolniejszego tempa pracy ucznia;
- stworzenie sytuacji, aby uczeń mógł osiągać sukces;
- dostosowywanie formy sprawdzianów do możliwości edukacyjnych i psychofizycznych ucznia (stosowanie testów wyboru, korzystanie z ilustracji);
- w razie potrzeby odpytywanie ustne poza klasą;
- dzielenie zadań na części;

- wspieranie ucznia w sytuacjach trudnych poprzez udzielanie mu pomocy podczas pracy na lekcjach np. przeczytanie polecenia do zadań;
- podczas omawiania lektur pozwolenie na korzystanie z audiobooków;
- wzmacnianie wiary we własne możliwości, podkreślanie jego mocnych stron;
- dostosowanie wypowiedzi ustnych (kilka zdań) z języka polskiego;
- utrwalanie omawianego materiału na różne sposoby poprzez wykorzystywanie różnorodnych technik, pomocy i metod;
- wprowadzenie dodatkowych środków dydaktycznych np., ruchomy alfabet, ilustracje.

Język angielski:

- zmniejszenie ilości słówek do nauczenia;
- pozostawienie większej ilości czasu do ich nauczenia;
- odpytywanie po uprzednim ustaleniu z uczniem, kiedy i z czego będzie pytany
- dzielenie zadań na części;
- podczas samodzielnej pracy naprowadzanie ucznia na właściwy tok rozumowania;
- nieodpytywania na forum klasy z czytania;
- ograniczenie wymagań w wypowiedzianiu się (kilku prostych zdań);
- wzmacnianie wiary we własne możliwości, podkreślanie jego mocnych stron;
- dostosowywanie formy sprawdzianów do możliwości edukacyjnych i psychofizycznych ucznia (stosowanie testów wyboru, korzystanie z ilustracji);
- docenianie wysiłku i starań a nie jedynie osiągnięć końcowych pracy;
- zadawanie pracy domowej, w ilościach dostosowanych do możliwości ucznia;
- stosowanie metod pracy dostosowanych do indywidualnych możliwości rozwojowych, edukacyjnych i psychofizycznych ucznia np. mapy myśli.

Historia, biologia, geografia, WOS, EDB, religia, etyka

- wypisywanie uczniowi najważniejszych informacji z danego tematu w związku z dużym problemem z selekcją materiału;
- przygotowywanie kilku najważniejszych pytań z omawianego tekstu, aby uczeń wyszukał na nie odpowiedzi i zapisał, chociaż jedną, dwie w zeszytach;
- pozostawienie większej ilości czasu na opanowanie materiału;
- dzielenie materiału na małe partie;
- uwzględnienie trudności ucznia w odczytywaniu map historycznych i geograficznych oraz ciągów zjawisk biologicznych;

- dostosowywanie formy sprawdzianów do możliwości edukacyjnych i psychofizycznych ucznia (stosowanie testów wyboru, korzystanie z ilustracji);
- zadawanie pracy domowej, w ilościach dostosowanych do możliwości ucznia;
- stosowanie metod pracy dostosowanych do indywidualnych możliwości rozwojowych, edukacyjnych i psychofizycznych ucznia np. mapy myśli;
- wzmacnianie pozytywne;
- podczas samodzielnej pracy naprowadzanie ucznia na właściwy tok rozumowania;
- nieodpytywania z przerobionego materiału na forum klasy;
- uwzględnienie trudności ucznia z odczytywaniem osi czasu;
- dostosowanie systemu oceniania do potrzeb rozwojowych i możliwości edukacyjnych ucznia wykorzystując sześciostopniową skalę ocen;
- kształtowanie postawy otwarcia na drugiego człowieka.

Matematyka, chemia, fizyka:

- częste odwoływanie się do konkretnego (graficzne przedstawianie zadań);
- szerokie stosowanie zasady pogłębienia;
- omawianie mniejszej partii materiału o zmniejszonej skali trudności;
- dostosowywanie formy sprawdzianów do możliwości edukacyjnych i psychofizycznych ucznia (stosowanie testów wyboru, korzystanie z ilustracji);
- podawanie poleceń w prostszej formie w razie potrzeby dodatkowe naprowadzanie ucznia na tok rozumowania;
- uwzględnianie trudności ucznia w zapisywaniu reakcji chemicznych, zapamiętywaniu wzorów, definicji;
- pozwalanie uczniowi na korzystanie z tabliczki mnożenia i wzorów matematycznych oraz fizycznych, jeśli jest taka potrzeba z kalkulatora;
- przygotowywanie kart pracy i prac domowych z zadaniami dostosowanymi do potrzeb edukacyjnych ucznia;
- częste podchodzenie do ucznia podczas wykonywania zadań na komputerze, w razie potrzeby, dodatkowe wyjaśnianie wykonania zadania;
- umożliwienie uczniowi korzystania z dostosowanych zadań do jego możliwości podczas lekcji informatyki (jeśli jest potrzeba);
- stwarzanie możliwości osiągnięcia przez ucznia sukcesu;
- wzmacnianie pozytywne, aby uczeń uwierzył w swoje możliwości;
- bazowanie na mocnych stronach ucznia;
- wzmacnianie pozytywne;
zadawanie pracy domowej, w ilościach dostosowanych do możliwości ucznia.

Technika, plastyka, muzyka

- podpowiadanie tematu prac plastycznych, monitorowanie pracy ucznia;
- liberalnie ocenianie wytworów plastycznych i technicznych ucznia;
- dodatkowe instruowanie wykonania pracy technicznej lub plastycznej np., przestrzennej;
- branie pod uwagę, podczas oceniania, zaangażowania ucznia i wkładu pracy, jaki włożył w wykonanie zadania, a nie tylko efektu końcowego;
- dostosowywanie zadań praktycznych do możliwości ucznia;
- motywowanie ucznia do ukończenia pracy;
- niezmuszanie do śpiewania na forum klasy;
- podczas lekcji muzyki ocenianie np., prowadzenia zeszytu do nut, nauczenia się na pamięć zwrotki piosenki;
- umożliwienie uczniowi zaistnienia na forum klasy np. poprzez podzielenie się swoimi zainteresowaniami; przedstawienie ciekawej prezentacji;
- wzmacnianie pozytywne.

Wychowanie fizyczne

- dostosowanie ćwiczeń do indywidualnych możliwości rozwojowych i psychofizycznych ucznia;
- zapewnienie większej ilości ćwiczeń, tak aby uczeń opanował daną sprawność (w razie potrzeby zwolnienie z wykonania ćwiczeń przerastających możliwości ruchowe ucznia);
- podczas oceniania zwracanie uwagi na wysiłek włożony w wykonanie ćwiczenia;
- umożliwienie uczniowi udziału w grach zespołowych, ćwiczeniach w parach, aby współpracował z rówieśnikami;
- wzmacnianie pozytywne – chwalenie ucznia za każde prawidłowo wykonane ćwiczenie, aby uwierzył w swoje możliwości.